

Література

1. Дерій, В. А. Види обліку і відображення в них витрат та доходів підприємств. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2011. № 1(13). С. 107-111.
2. Meigs, Jan R. Williams, Susan F. Haka Financial Accounting / Meigs, Jan R. Williams, Susan F. Haka – New York: McGraw-Hill Education, 2000. 864 p
3. Словник української мови : [в 11 т.]. Т. 1 : А-В / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; ред.: І. С. Назарова [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970. 799 с.
4. Webster's Third New International Dictionary, Unabridged (Springfield, Mass.: G.& C. Merriam, 1961), p. 2371.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#top>
6. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Цегельник Н. І. Управлінський облік: підручн. Житомир: ПП "Рута", 2015. 632 с.

УДК 657.37

Озеран А. В.,

д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку
та консалтингу, директор Інституту обліку,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет ім. Вадима Гетьмана»,

Озеран В.О.,

к.е.н., професор, заслужений професор,
Львівський торговельно-економічний університет,
генеральний директор ТОВ «Аудиторська фірма «УкрЗахідАудит»,

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Сьогодні вже можна стверджувати, що цифрові технології є основними двигунами прогресу, адже щодня на міжнародному валютному ринку укладають багатомільярдні доларові угоди з використанням сучасних комунікаційних технологій, включаючи Інтернет. Завдяки всесвітній мережі індивідуальні та професійні інвестори можуть бути максимально наближені до компанії, навіть якщо вони знаходяться на іншому кінці земної кулі. Відповідно, інвестори стають вимогливішими до транспарентності (доступності, прозорості, зрозумілості, порівнянності та швидкості фінансової інформації) про компанію, яка їх цікавить.

Вітчизняні фахівці констатують: безумовним досягненням системи розкриття інформації в Україні є те, що від початку вона була орієнтована на

електронну форму. Найбільш активно в цьому напрямі працюють Міністерство фінансів, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна фіскальна служба України. Однак формати, які використовувалися для підготовки звітності у ці органи були несумісними. Тому було гостро поставлено питання про розробку і впровадження єдиного формату електронної звітності в усі контролюючі та регулюючі органи.

Поряд із проблемою подання фінансової електронної звітності в єдиному ресурсі потребує вирішення також питання єдиного формату її складання, який дозволить зробити звітність більш порівнянною та придатною для аналізу програмними засобами.

Так, Мінфін України Наказом від 13.11.2020 р. № 709 затвердив переклад Таксономії фінансової звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності, який набрав чинності з 01.01.2021 року [1]. Цим наказом встановлено, що на основі таксономії фінансова звітність за МСФЗ складається та подається в єдиному електронному форматі XBRL, який можна віднести до сучасних способів формування та подання фінансової звітності із застосуванням web-технологій для її розміщення в Інтернеті, а також використання гнучкої мови бізнес-звітів XBRL (eXtensible Business Reporting Language - розширювана (гнучка) мова ділової звітності).

За результатами опитування провідних консультантів із інформаційних технологій та фінансових контролерів XBRL визнано однією з найбільш передових технологій, яка, за очікуваннями, впливатиме на провадження господарської діяльності та здійснить переворот у звітності корпорації [2].

Таксономія фінансової звітності – це склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. І розроблена вона, щоб полегшити користувачам фінансової звітності (засновникам, податківцям, управлінням статистики тощо) аналіз даних про діяльність і матеріальний стан підприємства.

Поширення фінансової інформації за допомогою Інтернету створює новий вимір у системі корпоративної звітності. Оперативна, в режимі реального часу, інформація вже цього року може замінити усталену історичну фінансову звітність, яка нині подається компаніями для зацікавлених сторін.

Вже цього року переклад таксономії фінансової звітності за МСФЗ буде застосовуватися підприємствами у випадках, передбачених ч. 1 ст. 12-1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]. Зокрема, це: підприємства, що становлять суспільний інтерес; публічні акціонерні товариства; суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях; підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Постановою Кабінету Міністрів України № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності».

Поширенню XBRL у зарубіжній практиці сприяли такі передумови:

1) підвищення вимог зовнішніх користувачів до прозорості, обсягів і швидкості подачі звітності;

2) універсальність облікових систем внаслідок конвергенції національних стандартів фінансової звітності та МСФЗ, у зв'язку з чим зросли потреби складання звітності в електронному форматі;

3) витрати на публікацію фінансових звітів. До появи стандарту XBRL фінансові звіти поширювалися серед користувачів в інтерактивних цифрових форматах (офіційні сайти компаній), додатках (MS Word, Adobe Acrobat) або ж у паперовому варіанті. В останніх випадках з метою використання звітів для аналізу та інших цілей необхідно було спочатку перетворити їх в електронний документ. Це вимагало додаткових витрат часу і створювало проблеми при експортуванні даних з однієї програми до іншої. Крім того, до основних недоліків такого варіанта подання звітності слід віднести:

- проблеми пошуку інформації зацікавленими користувачами;
- складність співставлення звітності різних компаній, оскільки для цього необхідно використовувати цілу низку різноманітних ресурсів, що мають різну структуру та формат розміщення матеріалу.

Середовище використання XBRL охоплює всі ланки ланцюжка забезпечення корпоративної звітності (Corporate reporting supply chain - CRSC), який має відношення до людей та процесів, залучених до підготовки, затвердження, аудиту, аналізу та використання фінансової звітності (рис. 1). Всі ланки цього ланцюжка повинні бути високої якості та тісно взаємопов'язані.

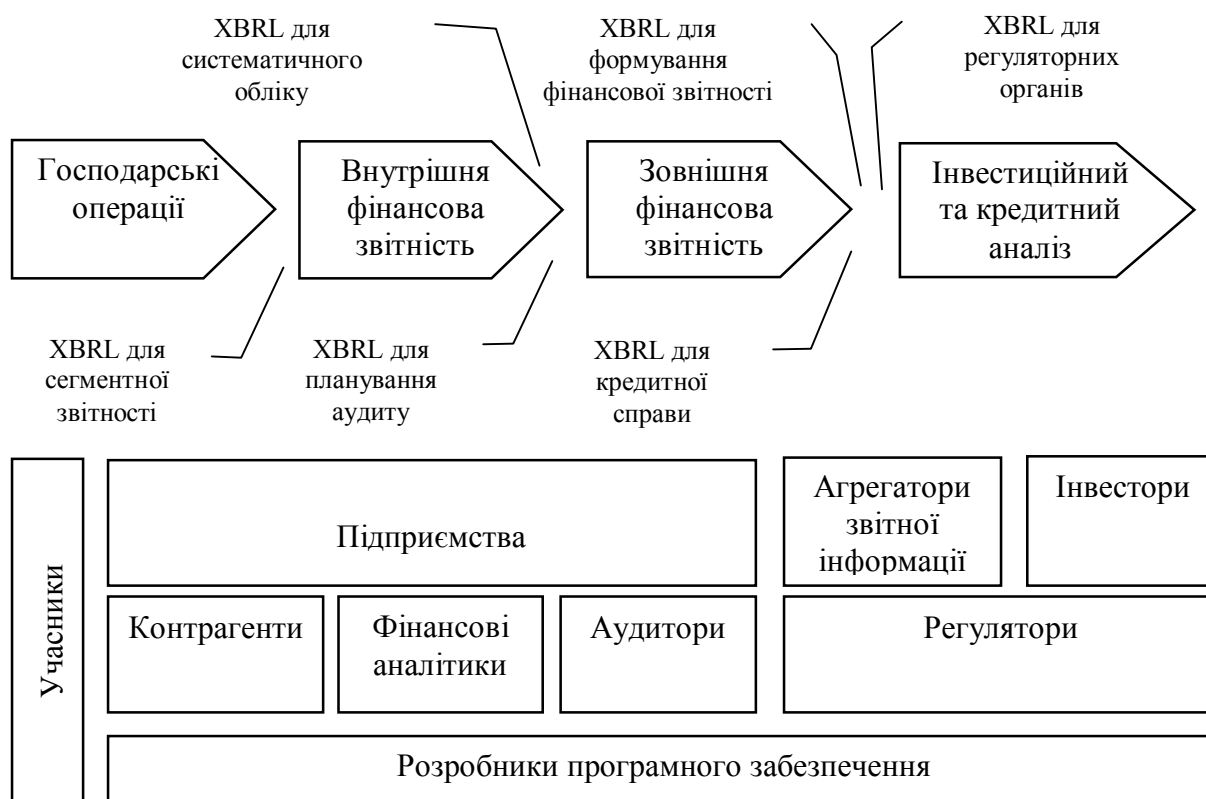

Рис. 1. XBRL у ланцюжку забезпечення корпоративної звітності [авторська розробка]

Формат XBRL однаково зручний як для подачі звітності в державні органи регулювання, так і для оприлюднення звітів на офіційних web-сайтах підприємств, завдяки чому вирішує проблемне питання транспарентності звітності.

XBRL є відкритим стандартом, тобто не вимагається придбання ліцензії для його використання. Цей момент особливо привабливий для виробників програмного забезпечення, які включають стандарти XBRL у свої продукти.

Література

1. Про затвердження перекладу Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності: наказ Мінфіну України від 13.11.2020 р. № 709. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20709.pdf> (дата звернення: 24 травня 2021 р.)
2. Baldwin Amelia A., B. S. Trinkle The Impact of XBRL: A Delphi Investigation / The International Journal of Digital Accounting Research. 2011. Vol. 11. pp. 1-24.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996. Дата оновлення: 04.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25 травня 2021 р.)

УДК 657

Окренець В. Ю.,
аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ДОХІД В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ ТА НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА ОДЕРЖАННЯ ПРИБУТКУ

До трактування поняття «дохід» існує безліч альтернативних підходів, проте сутність їх в цілому зводиться до того, що це ресурси, отримані компанією в результаті здійснення фінансово-господарської діяльності. Деякі науковці наголошують на те, що доходи це суто грошові надходження, проте, враховуючи наявність в господарських операціях такого поняття як «бартер», доцільно використовувати термін саме «ресурси», які можуть бути грошовими, фінансовими, матеріальними, інтелектуальними тощо.

Хоча у Аристотеля і відсутнє пряме визначення доходів, однак наявна їх класифікація. Зокрема, він виділяв доходи царської, полісної, сатраповської та приватної економіки [1]. Фома Аквінський поділяв погляди Аристотеля щодо справедливої ціни та вважав ренту як різновидом доходу. Однак прибуток, як наслідок від одержання доходу, він розглядав як грішне явище [2].